

LBRRIS

We know
books

Credit copertă: Mihaela Hlupina, *Pisica albastră și peștele hublou*

© 2023 by Editura Lebăda Neagră

Această carte este protejată de legile copyrightului. Reproducerea, multiplicarea, punerea la dispoziția publică, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea deținătorului copyrightului constituie încălcări legislative cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

www.blackswanpublishing.ro

Editura Lebăda Neagră
Iași, Str. Plopii fără Soț, nr. 45, 700273

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BENA, IOANA

Recurs la trecut: (jurnal sucit) / Ioana Bena. - Iași: Lebăda Neagră, 2023

ISBN 978-630-330-020-7

821.135.1

IOANA BENA

Recurs la trecut

(jurnal sucit)

Lebăda Neagră
Iași, 2023

De când m-am apucat să mint, am o grămadă de proiecte de trecut. Bine, nu funcționează întotdeauna, mai ieri mi-am inventat un trecut fără viitor. Am și dovada lor, câte vreo hârtie sau o fotografie sepia, îmbătrânită. În asta, de exemplu, bunicii mei se uită amândoi împietriți la obiectiv. Cu mâinile în poală și genunchii aliniați cuminte. Ea are o basma poate albă, cu floricele portocalii și frunze foarte verzi, cumpărată cândva de la oraș și tot ținută în dulap. El – un fel de vestă cu nasturi de metal și o cămașă albă, strânsă zdravăn la gât. De optzeci de ani stau înțepenți pe două scăunele de bucătărie fără spătar, sigur verzi sau albastre. Poza e făcută de undeva dinspre grădină, în spatele lor se bănuiește casa – nu mare lucru, un pat, o masă, câteva oale. În grădină e un nuc foarte vechi, un ciot care poartă în el o schijă din război: e jumătate viu, jumătate mort. Deasupra este întins cerul, cu grijă, ca o pânză de cort, și păsările se lovesc de el când încearcă

să scape; pe acolo se ițește și Dumnezeu câteodată, mai aruncă un ochi, nu mai e mare lucru de făcut, ceasul ticăie.

Peste amintirile lor, amintirea mea despre ei. Și așa, din ce în ce mai adânc. Bunicii mei nu au avut copii.

(și gata ziua, căci jurnal e, fie și sucit)

Am adormit aseară repetându-mi prostește că o sferă e corpul cu cea mai mică suprafață pentru un volum dat. Am să mă fac sferă, să ating cât mai puțin lumea cu coaja mea.

...Hadrianus vine în somn, îl simt cum deambulează prin Mausoleu, prin labirintul lui circular, prin gândurile și nopțile lui de insomnie și nebunie. Azi e Mausoleul cel ruinat al lui Piranesi; și el e fantomatic și în zdrențe. Acolo îl pândesc, la fiecare cotitură, acolo îl aflu de când a plecat, și totuși mereu mă mir când ne întâlnim față în față – cum de s-a întâmplat să fim doi? Nu îl iubesc – lui însă îi pot vorbi, într-o arcuire peste

timp, care mă întărește în gândul că totul e posibil. Pur delir, îl înghit ca pe un drog.

Azi povestesc cu Villon, îi spun că vreau să scriu, nu știu ce și nu știu cum, sau să vorbesc cu mine măcar – să vorbesc, unul dintre ultimele reflexe sociale rămase, nu degeaba am fost profesoară un amar de ani. Trebuie să mă gândesc la asta. Villon ridică din umeri și fluieră a pagubă.

Ce Dumnezeu se poate face cu niște amintiri ca ale mele, mărunte, colorate, pline de detalii niciodată uitate, înnebunitor de precise, dar așezându-se mereu altfel, ca un caleidoscop care amestecă timpul și îl scuipe la întâmplare? Și-atunci, dacă nici trecerea prin viață n-o mai face, ce mă mai definește, ce mai face ca eu să fiu eu?

Vară. În mine, ca la comandă, se iscă mărunte flori albe și galbene, mușețel și bănuței, și mirosul lor amar și prăfos, venit dinspre maidanul copilăriei.

Nu mi-am lăsat multe zile de gândire, oricum n-am cine știe ce lucru de făcut acum. Am deschis azi-dimineață ochii într-un soare pieziș, după milioane de zile de ploi, m-am zbunguit cu Villon și ne-am spălat pisicește, și apoi am știut și de ce am să scriu, și ce. Despre orice al meu, ce s-a ținut de cuvânt, frumos, urât, învățat, trăgând de mine în toate părțile, ce m-a făcut să mor și să nu-mi mai fie frică.

Bine, asta-i aiurea. Nici măcar nu știu dacă o să-mi aducă ceva liniște sau o să mă întoarcă pe toate părțile. Iar îmi fac griji dinainte, mă potolesc, o să scriu ce-mi vine, când îmi vine – în teribila libertate de a fi singură, nu am ce pătimi.

Hrănesc Villonul, care cască o gură de pițigoi flămând, torcând din tot trupușorul, și mă duc să respir. Merită totuși să scriu o poveste despre singurul lucru pe care aproape că-l știu – lumea aia

numai a mea. Sau poate doar să mi-o amintesc. Dar nu mai am bucuria de a face ceva. Nu știu. Plec.

Tu ce-ai face, Hadrian? Nu ai venit de mult la sfat, e clar oricum că tot după capul meu aș croi-o, dar măcar să te văd iar uitându-te amuzat la giumbușlucurile mele, cu verzii tăi de ochi.

Nu, nu am lacrimi la mine. Ce-ar fi să încep o foaie albă? Și cădelnițez un gând, închizând ușa peste Villon care doarme copilărește în patul nostru: roza de mult nu mai e, istovită în lume, doar parfumul ei crește în mine, mă întocmește, mă cheamă în ființă.

Schimb direcția, mă opresc la librăria mare din centru, cumpăr la repezeală un caiet (gros să fie!) și un stilou la care pohtesc de mult. Înainte de-a ieși, văd o reeditare frumoasă a *Crailor de Curtea-Veche*, mă trag într-un colț și o miros discret, e bine, hârtie ca în BPT-urile de pe vremuri, mă uit în portofel, o cumpăr. Ies la soare, iau și un covrig în drumul spre parc, acolo mă prăvălesc

pe banca știută, verde de mucegai pentru că numai eu trec, rar tare, pe la ea. Și aș vrea să recitesc povestea despre Pena Corcodușa, dar, în loc de asta, mă gândesc că nu am vorbit nimănui despre Nebuna copilăriei mele, Pena Corcodușa a mea, și că poate ar trebui s-o fac, iacătă, pomană de sufletul ei – împreună cu covrigul pe care îl împart unor vrăbii. Și încep caietul:

Era bătrână ca Moartea pe când eu eram copil. Îi spuneam Nebuna. Pe atunci eram cu o trupă de băieți, ne băteam rău cu puii de țigan, hălăduiam pe cele coclauri, mergeam la pescuit – și acolo o întâlneam pe Nebuna, care se isca, precum o izmă, dintre sulitele păpurișului și gunoaietele colorate și duhnitoare, împinse de firul apei pe mal. Un ghem de zdrențe murdare, o momeam cu câteva bomboane de prin buzunare. Se așeza la pământ, cu noi în jurul ei, și își începea povestea. Mereu aceeași. Despre medicul (sau băiatul de notar, aici varia puțin) care o dusese la Viana (sau la Paris), o îmbrăcase în mătăsurii și parfumuri, o dăntuise prin săli strălucitoare de bal. Care îi despletise cosița neagră și groasă, îi mângâiasse trupul prelung, îi sărutase gura și apoi... Aici nu prea pricepeam noi, chicoteam uitându-ne unii la alții, înfiorați de vagi bănuiele ale simțurilor.

Și urma o tăcere... atunci trebuia să fim atenți, pentru că urca repede în ea, ca o apă bâhilită, o furie cumplită, dincolo de om. Se zbugiuma, se schimonosea toată, arunca bolborosind după noi cu ce îi pica sub mână, se arcuia și cădea la pământ, unde se zbătea ca un pește pe uscat... și adormea, în sfârșit, chinuit, întunecat.

Atunci ne urneam și noi, speriați, în tăcere, pe la casele noastre, căutând o înțelegere ästor grozävii.

Și reveneam.

Am plecat curând din orașelul äla – și sper că și Nebuna. S-a urcat la Cer într-un car de foc, ca prorocul Ilie, tunându-și și fulgerându-și dragostea neîmplinită; și iubitul ei, cu chipul spălat, mai alb decât al heruvimilor, a äșteptat-o dincolo de nouri. Äșa cum văzusem eu, tot pe vremea ceea, o imagine sfântă într-o casă uitată de Dumnezeu și de timp.

IART-O, CĂ MULT A IUBIT.

Azi ies cu Villon prin grădină, se duce glonț la cireșul din fundul curții, unde strigă de zor o păsăruică maro, cât o nucă, strigă și strigă. Villon se lipește de locul ăla, eu cred că păsăruica și-a pierdut puii, împrăștiați din cuib. Mă asigur că nu se vede nimic în raza de acțiune a Villonului, deși el e mic și încă nu știe mersul lucrurilor. Încep să caut pe jos, cu spaima că voi găsi puiuții; pasărea se învârte strigând ascuțit în jurul meu și nu e niciun răspuns. Caut, îmi vine să îmi astup urechile și mă întreb în ce diferă durerea ei de cea a mamei mele când a trebuit să se despartă de mine, nu pentru că eu aș fi fost risipită pe undeva, ci pentru că ea a trebuit să plece.

Îl bag pe V. în casă cu chiu, cu vai și reîncep căutările.

Vântul turbat de azi-noapte a aruncat în grădină un înger. L-am găsit ghemuit lângă un trandafir, e transparent și cam ferfenițit, arată ca un fulg de zăpadă. Nu mai poate zbura. Nu știu ce mănâncă,

Recurs la trecut (jurnal sucit)

așa că am început să-i povestesc și să-i cânt, și asta l-a înviorat o clipă. Dar e trist.

Spre seară i-am adus niște miere, a lipăit puțin și am băgat de seamă că începe să se topească. E bolnav și eu n-am habar ce să fac cu el. Nu sunt obișnuită cu îngerii.

Știu că mâine în locul lui am să găesc un mic lac senin, în care am să pot desluși un alt cer și poate niște noduri și semne îngereste.

(Poveste pentru Villon mic, care nimic nu știe)

Mă trezesc cu 'mnealui trăsning și pufnind, n-a dormit bine de grija muștelor și țânțarilor, normal că-și varsă harțagul pe mine: că cică să văd cu scrisul ăla, că de când mă tot câcâi cu asta nu mai fac nimic bun (vai de capul meu, îmi zic, de-abia am scris câteva rânduri!), nici să mă joc cum trebuie nu mai știu și tot așa. Spăsită, îi dau dreptate în toate, dar mai ales îi dau papa bun. Asta îl îmbunează complet, se așază pe masă, lângă cafeaua mea, și, cu un aer complice, coborând tonul, îmi spune că are o idee. Sunt toată numai urechi. Cum că ar trebui să fac un inventar, acum, la început, să văd ce am al meu, și-apoi unul la